

Układ w restrukturyzacji

Wraz z wejściem w życie ustawy Prawo restrukturyzacyjne w polskim systemie prawa pojawił się szereg nowych rozwiązań pozwalających na kompromisowe rozstrzygnięcie sporów z wierzycielami oraz restrukturyzację długów przedsiębiorcy. Bezpośrednim celem wszystkich postępowań restrukturyzacyjnych jest doprowadzenie do zawarcia układu z wierzycielami. Zrozumienie istoty instytucji układu jest kluczowe dla przyswojenia idei restrukturyzacji w świetle nowych przepisów prawnych.

I. Przyjęcie układu

Najprościej ujmując, układ w restrukturyzacji jest to swoiste porozumienie zawierane pomiędzy dłużnikiem a jego wierzycielami, które określa zasady restrukturyzacji zobowiązań dłużnika oraz ich spłaty na rzecz wierzycieli. Swoistość ww. porozumienia wynika zarówno ze sposobu jego przyjmowania czy też zmiany, jak również szczególnych zasad rządzących jego treścią i zakresem obowiązywania. Z powyższych względów układ nie może być jednoznacznie porównywany z ugodą sądową, czy też umową cywilnoprawną. Z formalnoprawnego punktu widzenia układ jest uchwałą podjętą przez zgromadzenie wierzycieli, której przedmiotem jest restrukturyzacja tzw. wierzytelności układowych dłużnika.

Co do zasady, układ zostaje przyjęty na zgromadzeniu wierzycieli, który jest końcowym etapem postępowania restrukturyzacyjnego. Wyjątkiem, od powyższego jest jedynie postępowanie o zatwierdzenie układu, w którym głosowanie nad układem odbywa się w drodze korespondencyjnej. W pozostałych przypadkach zgromadzenie wierzycieli zostaje zwołane przez sędziego komisarza w miejscu i czasie przez niego wskazanym. Co do zasady, układ zostaje przyjęty, jeżeli w zgromadzeniu wierzycieli weźmie udział minimum 20% wierzycieli uprawnionych do głosowania oraz „za” opowie się co najmniej połowa głosujących, którym przysługuje 2/3 sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom. W tym kontekście należy podkreślić, że ww. sumy wierzytelności liczone są w relacji do wierzycieli uczestniczących w głosowaniu, a nie wszystkich wierzytelności objętych układem. Układ może zostać zatem skutecznie przyjęty nawet w przypadku, jeżeli „za” wypowie się liczba wierzycieli istotnie niższa aniżeli liczba wszystkich wierzycieli objętych układem.

Ostatnim etapem w ramach procedury przyjęcia układu jest zatwierdzenie układu przez Sąd. Odmowa zatwierdzenia układu następuje w szczególności w przypadku, gdy narusza prawo lub jest oczywiste, że nie zostanie on wykonany. Domniemywa się, że jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany, jeżeli dłużnik nie wykonuje zobowiązań powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego.

Należy także podkreślić, iż zmiana układu lub jego uchylenie możliwe jest wyłącznie w specjalnie do tego przewidzianej procedurze oraz jedynie w przypadku wystąpienia enumeratywnie wymienionych w ustawie przesłanek, w szczególności nienależytego realizowania przez dłużnika obowiązków wynikających z układu. Przyjęcie i zatwierdzenie układu ma zatem bardzo duże znaczenie z punktu widzenia relacji dłużnika z jego wierzycielami, gdyż w przypadku braku wystąpienia wspomnianych przesłanek, jego modyfikacja może okazać się niemożliwa.

II. Wierzytelność układowa

Z punktu widzenia treści układu i konsekwencji z niej wynikających niezwykle istotnym jest ustalenie, które wierzytelności dłużnika są objęte układem, a więc są tzw. wierzytelnościami układowymi. Fakt objęcia układem oznacza, iż zasady restrukturyzacji zadłużenia określone w układzie mają do danej wierzytelności zastosowanie niezależnie od tego, czy wierzyciel głosował za jego przyjęciem czy też nie. Z mocy prawa układem objęte są wierzytelności osobiste dłużnika powstałe przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, odsetki za okres do dnia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego oraz wierzytelności warunkowe, jeżeli warunek ziścił się w trakcie wykonania układu. Nie ma przy tym znaczenia, czy dana wierzytelność została wpisana przez nadzorcę/zarządcę do spisu wierzytelności.

Należy jednak pamiętać, iż ustawa przewiduje katalog wyjątków od ww. zasad. Do takich wyjątków należą w szczególności wierzytelności zabezpieczone rzeczowo oraz wierzytelności pracownicze (objęcie ich układem dopuszczalne jest wyłącznie za zgodą wierzyciela), jak również wierzytelności alimentacyjne, wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez ubezpieczonego, których płatnikiem jest dłużnik, czy też roszczenia o wydanie mienia i zaniechanie naruszeń prawa. Wierzytelności nieukładowe, co do zasady nie mogą być przedmiotem restrukturyzacji w ramach przyjętego układu.

III. Propozycje układowe

W toku postępowania restrukturyzacyjnego dłużnik, rada wierzycieli, nadzorca/zarządca oraz wierzyciel lub wierzyciele mający łącznie więcej niż 30% sumy wierzytelności, są uprawnieni do składania propozycji układowych. Obowiązek złożenia propozycji układowych spoczywa jednak wyłącznie na dłużniku. Propozycje układowe zawierają proponowane sposoby restrukturyzacji zobowiązań dłużnika. Choć ustawa zawiera przykładowy katalog dopuszczalnych propozycji układowych to wymienieni uczestnicy postępowania mają znaczną dowolność w ich konstruowaniu. Należy jednak pamiętać, iż propozycje układowe winny być tożsame dla wszystkich wierzycieli, lub w przypadku podziału wierzycieli na grupy, tożsame dla wszystkich wierzycieli z danej grupy. Faworyzowanie któregokolwiek z wierzycieli dopuszczalne jest jedynie, jeżeli udzielił on lub zobowiązał się udzielić dodatkowego finansowania niezbędnego dla wykonania układu.

Propozycje układowe mogą przewidywać podział wierzycieli na grupy, jednak podział ten musi wynikać z jasno ustalonych i obiektywnych kryteriów. Dłużnik nie jest uprawniony do zupełnie dowolnego określenia grup wierzycieli. W dalszym ciągu podział na grupy pozwala dłużnikowi lub innym podmiotom na znaczną elastyczność w formułowaniu propozycji układowych oraz dostosowanie ich do potrzeb przedsiębiorstwa dłużnika.

Układ składa się z propozycji układowych przegłosowanych na zgromadzeniu wierzycieli. Zawiera on zatem konkretne sposoby restrukturyzacji zobowiązań dłużnika, które zostały przyjęte we właściwej procedurze na zgromadzeniu wierzycieli.

IV. Skutki układu

Po przyjęciu układu przez zgromadzenie wierzycieli Sąd wydaje postanowienie o jego zatwierdzeniu. Jak było już wspomniane Sąd może odmówić zatwierdzenia układu jedynie w przypadkach określonych w ustawie. Od dnia uprawomocnienia postanowienia o zatwierdzeniu układu, układ wywiera skutki prawne.

Podstawowym skutkiem zawarcia układu jest brak możliwości dochodzenia przez wierzycieli swoich wierzytelności w drodze postępowania egzekucyjnego. Wszystkie postępowania egzekucyjne i zabezpieczające dotyczące wierzytelności układowych zostają umorzone. Co więcej z mocy prawa tracą wszelkie tytuły wykonawcze lub egzekucyjne dotyczące ww. wierzytelności. Dochodzenie przedmiotowych wierzytelności możliwe jest dopiero w przypadku uchylecia zawartego układu. Postanowienie o zatwierdzeniu układu stanowi także samodzielną podstawę wpisu informacji o zatwierdzeniu układu w księgach wieczystych i innych rejestrach.

V. Podsumowanie

Nie ulega wątpliwości, że układ w ramach restrukturyzacji jest instrumentem o bardzo wymiernej sile. Pozwala on na modyfikację zobowiązań dłużnika, przy czym nie zawsze musi się to odbywać przy aprobachie większości wierzycieli dłużnika. Uczestnicząc w postępowaniu restrukturyzacyjnym w charakterze wierzyciela należy zawsze mieć na względzie, iż bierność wierzyciela w toku postępowania restrukturyzacyjnego może skutkować daleko idącymi konsekwencjami, w tym redukcją jego wierzytelności. Z drugiej strony, aktywna postawa wierzyciela może mieć korzystny wpływ na jego sytuację w relacji z dłużnikiem oraz pozwolić na wynegocjowanie warunków spłaty wierzytelności istotnie korzystniejszych aniżeli warunki jego zaspokojenia w toku ewentualnego postępowania upadłościowego.

Autor:
Marcin Kaszyński